

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Оскілко Олексій Олегович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК УЧАСНИКІВ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН	66
Павлова Вікторія Георгіївна ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВО НА ОBOB'ЯЗКOVУ ЧАСТКУ У СПАДЩИНІ	69
Токарева Віра Олександрівна ЗЛОВЖИВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ: НА ПРИКЛАДІ FACEBOOK	71
Мельник Олександр Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ	74
Фасій Богдан Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ДИСПОЗИТИВНОГО МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	78
Шамота Олександр Володимирович ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	80
Бойченко Ростислав Сергійович ДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.	82
Брага Аліна Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО СПАДКУВАННЯ В СІМЕЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ...	85
Вовчок Руслан Володимирович ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	88
Герсак Віталій Анатолійович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ СПАДЩИНИ	91
Гнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ	94
Гнатюк Дмитро Володимирович ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	97
Дворнікова Анна Юріївна ПРОБЛЕМИ ВТРУЧАННЯ У ПРАВО НА МИРНЕ ВОЛОДІННЯ ПРИ УСУНЕННІ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ МАЙНОМ	100
Кочіашвілі Альберт Давидович ЩОДО ДОРЕЧНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАТЕГОРІЇ РИЗИКУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НЕПЕРЕДБАЧУВАНИХ УМОВ	103
Мельничук Олександр Миколайович ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	106
Мусієнко Андрій Юрійович ВИТРЕБУВАННЯ НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ ІЗ ЧУЖОГО НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	108
Павленко Микола Вадимович ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ З ЦИВІЛЬНОГО СЕКТОРУ	111
Рябенко Вікторія Олександрівна ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»	113

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ

У сучасних соціально-економічних умовах транспортна мобільність виступає одним із ключових чинників сталого розвитку суспільства. Вона забезпечує не лише безперервність життєдіяльності населення, але й сприяє ефективному функціонуванню національної економіки, оптимізує розподіл виробничих ресурсів у просторі та підтримує збалансований розвиток таких галузей, як промисловість, сільське господарство, торгівля, туризм і сфера послуг.

Одним із фундаментальних завдань пасажирського транспорту є забезпечення повноцінного та своєчасного задоволення потреб населення у перевезеннях, що вимагає постійного підвищення ефективності функціонування транспортної інфраструктури та якості транспортного сервісу.

Цифровізація є визначальним вектором еволюції глобальних бізнес-процесів і суспільних комунікацій, відображаючи поступовий перехід економіки до цифрових моделей взаємодії [1]. Цей процес передбачає систематичне впровадження та розширення застосування цифрових, комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних технологій як на рівні окремих підприємств і галузей, так і в масштабах національної економіки загалом.

Поширення цифрових технологій значно прискорилося із появою мобільних смарт-пристроїв, а подальше зростання цифрового потенціалу прогнозується у зв'язку з глобальним впровадженням мереж зв'язку п'ятого покоління (5G). Для сучасного споживача транспортних послуг стає звичним здійснювати пошук інформації щодо маршрутів, часу відправлення, вартості квитків та інших сервісів у режимі реального часу.

Комплексне застосування передових інформаційних технологій – зокрема інструментів діагностики, систем Інтернету речей (IoT), алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту (ШІ) – дозволяє суб'єктам транспортної галузі здійснювати високоточну обробку великих масивів даних та трансформувати їх у корисну аналітичну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Цей підхід поступово сприяє глибокій трансформації бізнес-процесів, зокрема в аспектах планування технологічних операцій, організації експлуатації транспортних засобів, технічного обслуговування інфраструктури, а також підвищення ефективності використання матеріально-технічних ресурсів та доступності транспортних активів.

Впровадження цифрових технологій та мобільних застосунків у повсякденне життя докорінно змінило підходи до ведення бізнесу, зокрема і в галузі перевезень. Сьогодні знайти перевізника стало значно легше і швидше – навіть поверхневий аналіз сучасного стану ринку свідчить про активний розвиток транспорт-

них послуг і їхнє адаптування до вимог сьогодення. Епоха планово-командної економіки та домінування державних структур у сфері перевезень залишилась у минулому. Нині ринок вантажних і пасажирських перевезень характеризується відсутністю монополій, майже повною приватизацією послуг і високим рівнем цифровізації логістичних процесів. Саме інтеграція інновацій цифрової епохи в роботу транспортної галузі стала рушієм змін у правових відносинах, що супроводжують перевезення на сучасному етапі їхнього розвитку.

Інтернет сформував інфраструктуру, яка сприяє ефективнішому розподілу та спільному використанню інноваційної інформації за нижчою вартістю, ніж це було можливо за допомогою традиційних ЗМІ та торгових майданчиків [2]. Однією з таких моделей стала система спільного володіння або так званий «шеринг» – коли власники звертаються до онлайн-платформ для отримання додаткового прибутку від невикористовуваних ресурсів чи майна, а споживачі, у свою чергу, обирають оренду необхідних речей замість їх купівлі. Ця модель отримала назву sharing economy, або ж «економіка спільного користування».

Суттєвий інтерес і особливу увагу викликає діяльність популярних онлайн-платформ, таких як: UBER, UKLON, BUSFOR та багато ін.

Ці онлайн-платформи, будучи формою неформальних, спонтанно організованих соціальних відносин у цифровому середовищі, завдяки своїм перевагам значно відрізняються від традиційних бізнес-моделей. Вони змінюють економічну структуру та бізнес-культуру, підриваючи усталені ринкові підвалини та провокуючи політичні й соціальні дискусії щодо змін у законодавстві про авторське право, захист персональних даних, забезпечення конфіденційності тощо [3].

Сучасний етап розвитку інформаційних технологій зумовив формування нових інноваційних концепцій у сфері менеджменту, серед яких особливої уваги заслуговують реінжиніринг бізнес-процесів та процесний підхід до управління. Реінжиніринг інтерпретується як концепція фундаментального переосмислення та радикального перепроєктування ключових бізнес-процесів з метою досягнення значного покращення показників ефективності, якості, витрат та швидкості обслуговування [4].

Досвід впровадження процесного підходу та реінжинірингу в організацію технологій пасажирських перевезень свідчить про те, що синергія цих методологій сприяє оптимізації витрат, розширенню спектра та підвищенню якості інформаційно-сервісних послуг на всіх етапах обслуговування споживачів транспортних послуг. Такий підхід забезпечує підвищення загальної ефективності системи пасажирських перевезень у динамічних умовах ринку.

На сучасному етапі автоматизовані системи продажу квитків доцільно розглядати не лише як інструменти для здійснення операцій з бронювання та реалізації проїзних документів, а як універсальні інформаційно-аналітичні платформи, спроможні вирішувати комплексний спектр завдань з управління пасажирськими перевезеннями, а також із підвищення якості послуг та сервісу для кінцевого споживача.

Оперативний аналіз інформації щодо незадоволеного попиту дозволяє ідентифікувати структурні особливості ринкового запиту, визначати відповідність наявної пропозиції реальним потребам користувачів транспортних послуг, а також здійснювати коригування організаційних рішень задля оптимізації структури та обсягів перевезень відповідно до актуальних ринкових тенденцій.

Інтеграція удосконалених автоматизованих систем електронного продажу квитків із підсистемами автоматизованих систем управління пасажирськими перевезеннями (АСУ ПП) забезпечує не лише централізацію обробки інформаційних потоків, але й створює базу для впровадження систем автоматизованого прийняття рішень (САПР) та систем підтримки прийняття рішень (СППР). Застосування таких систем дозволяє автоматизувати процеси прийняття управлінських рішень в реальному часі, що суттєво підвищує гнучкість і стійкість логістичних операцій [5].

Ефективність організації пасажирських перевезень, як економіко-логістичної категорії, формується під впливом комплексу ендогенних і екзогенних факторів. До основних зовнішніх детермінант належать попит на транспортні послуги, макроекономічна стабільність держави, платоспроможність населення, рівень тарифної політики та механізми державного субсидування. Водночас, внутрішні чинники – до яких відносяться автоматизація управлінських процедур, оптимізація маршрутних мереж, використання аналітичних систем прогнозування завантаженості транспортних засобів – є ключовими для забезпечення стабільності функціонування пасажирського комплексу.

Застосування реінжинірингу бізнес-процесів, що базується на розширенні функціональних можливостей АСУ ПП, сприяє трансформації організаційної структури підприємств транспорту та створенню більш гнучких і адаптивних систем обслуговування пасажирів. Використання аналітичних інструментів для обробки інформації про незадоволений попит дозволяє не лише здійснювати сегментацію цільових груп споживачів, а й формувати адаптивні стратегії управління попитом на транспортні послуги в реальному часі.

Інтеграція автоматизованих інформаційних систем та впровадження сучасних управлінських інструментів у сфері пасажирських перевезень створюють підґрунтя для побудови інтелектуально орієнтованих систем прийняття рішень. Це дозволяє не тільки підвищити ефективність використання транспортної інфраструктури, а й забезпечити якісний рівень сервісного обслуговування пасажирів, що відповідає сучасним вимогам сталого розвитку транспортної системи.

Список використаних джерел:

1. UATP – Union Africaine des Transports Publics. URL: <https://www.uitp.org/news/digital-transformation-inpublic-transport-eu-project-analysing-impact-on-jobs-competences-and-working-conditions/>

2. Key Issues in the Arts and Entertainment Industry / ed. by Ben Walmsley. Goodfellow Publishers, 2011. 156 p.

3. Гудкова В. П. Методологія забезпечення ефективної діяльності підприємств сфери пасажироперевезень : монографія. Київ : ДЕТУТ, 2013. 291 с.
4. Разумова К. М. Організаційноекономічний механізм забезпечення ефективності функціонування пасажирських перевезень на транспорті : автореф. дис. ...д-р..екон. наук : 08.00.04. Харків : УкрДУЗТ, 2015. 46 с.
5. Габа В. В., Грушевська Т. М., Костюшко В. П. Дослідження впливу технології та організації залізничних приміських перевезень на їхні обсяги в умовах конкуренції. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія: Транспортні системи і технології*. 2016. Вип. 28. С. 223–233.

Ключові слова: цивільне право, цивільне законодавство, цивільні правовідносини, зобов'язання, договірні зобов'язання, цивільно-правовий договір, послуги, перевезення, пасажир, ІТ-право, інформаційне суспільство.

Keywords: civil law, civil legislation, civil legal relations, obligations, contractual obligations, civil law contract, services, transportation, passenger, IT law, information society.

Гнатюк Дмитро Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану договір дарування не втрачає своєї актуальності як інструмент передання майна у власність. Особливо це стосується випадків між родичами, внутрішньо переміщеними особами, або як форма гуманітарної чи соціальної допомоги. Проте нові обставини, зумовлені воєнними діями, змушують по-новому подивитись на юридичну природу та механізми припинення цього виду договорів.

Цивільне законодавство України чітко регламентує підстави, за яких можливе припинення договору дарування: його розірвання, односторонньої відмови однієї зі сторін, або ж у разі смерті дарувальника чи обдаровуваного – якщо дарунок ще не був фактично вручений. [1]

У період воєнного стану окремі положення цивільного законодавства, що стосуються припинення договору дарування, набувають особливої практичної ваги. Зокрема, стаття 722 Цивільного кодексу України передбачає можливість розірвання договору дарування у випадку, коли річ була передана дарувальником для вручення, однак її фактичне отримання обдаровуваним не відбулося. Такий випадок є надзвичайно актуальним в умовах війни, коли фізичне вручення майна ускладнюється через бойові дії, руйнування транспортної інфраструктури або обмеження доступу до певних територій.